

STAMBOOM DOSSIER

IX.11 HENDRIK VAN HOENSELAER TOT WILLIK (1445 – NA 1497).

ook geschreven als von Honseler.

Gehuwd met Nn. Van der Straten.

Update 1.1 160517 by Ir. René A.M. Martens RI Msc.

Deze familietak speelt zich af rondom Willik Duitsland en Buren in Nederland, waar meerdere generaties als drost zijn aangesteld en later als burgemeester.

Geboren 1445
Vader: Arent van Hoenselar tot Moolenbeeck (1415-na 1497)
Moeder: Elisabeth van Jockraem
Gehuwd Nn van der Straten
Gestorven na 1497
Drost van Buren - Nederland.

Bron: *Der Niederrhein und Seine Burgen, Schlosser, Herrenhauser an der Nier.*

Kinderen

1. Zeger van Hoenselaer (1465-xxxx);
2. Goossen van Hoenselaer (1465-xxxx);
3. Volmar van Hoenselaer (1465-xxxx).

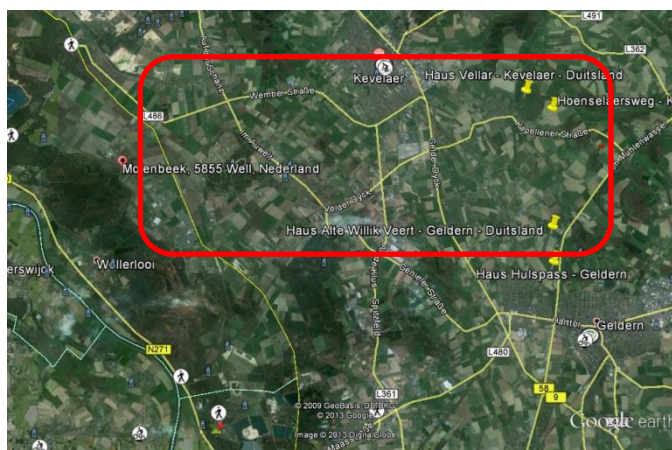
Bron vGvH pagina 116.6

De familie woonde kennelijk in de omgeving boven Geldern, waar ook nog een voormalig woonhuis te vinden is genaamd Alte Willik.

Moolenbeeck is het huidige Molenbeek in Nederland boven Wellerlooi.

Het ziet er naar uit dat deze familietak een behoorlijk gebied onder beheer had.

Deze tak woonde in Nederland o.a. in Buren, waar Hendriks oom en zijn zoon Goossen, drie generaties als drost waren aangesteld.

Werk & Titels

Drost van Buren. Een landdrost of drost was een Nederlands bestuursambtenaar die een bepaald gebied bestuurde. Buren was het vestingplaatsje met kasteel nabij Tiel in de Betuwe.

Kasteel van Buren. Het kasteel was nauw verbonden met de Familie van Oranje Nassau. Afgebroken na de bezetting van de Pruijsen tussen 1803 en 1883 door verkoop van materiaal. In 1551 kwam de aartsbisschop van Keulen met een groot gevolg van 600 man naar Buren. Op 8 juli vond in kasteel Buren het huwelijk plaats tussen Willem van Oranje met de rijke Anna van Buren-van Egmond.

Tijdsbeeld Hendrik

1465 Johan van Arendael, ridder, heer van Well, verklaart, dat hij (een) Hendrik van Honseler schadeloos zal houden; deze heeft zicht voor hem bij Derick Poeschen garant gesteld.

1467 19 februari. Sander van Eyll Sanderszoon, op dat moment woonachtig op Berendonck, verklaart (een) Hendrik van Honseler schadeloos te houden voor

- 1475 1 april. Janna Spede, vrouwe te Meerlo, verklaart een Henrick van Hoenseler, die voor haar borg is geworden tegenover Jan vander Empel voor 100 rheinische gulden tegen ieder 21 stuvers, schadeloos te houden.
- 1478 8 augustus. Emyt ingen Schiet kwriteert uit naam van een Henrick van Honselers Jan ter Lynden voor de ontvangst van 24 rheinische gulden zu je 26 stuiver, die hem te Geldern zijn betaald. Verder voor de ontvangst van 24 rheinische gulden, die hem te Wetten zijn betaald. Het totaalbedrag van 125 gulden fungeert als afbetaling op het bedrag van de 175 gulden, die Henrich van Hoenselaer hem verschuldigd is.
- 1482 Hendrik van Honselers is drost van Buren. Als zodanig zegelt hij een overeenkomst tussen Gijsbert van Buren en diens zuster Johanna van Wijhe. Als drost van Buren werd hij in 1465 voorafgegaan door zijn oom Hendrik van Honselers en hij wordt opgevolgd door zijn zoon Goossen.

De familie van Wijhe bewoonde kasteel Wijenburg bij Echteld/Tiel en kasteel Hernen nabij Nijmegen. Daarbij komen we ook weer een relatie met de familie Gijsbert van de Poll tegen. Zie dossier van Hoenselaer in Ubbergen bij Nijmegen.

Mijn moeder Bep Cuijpers kwam vaak op kasteel Hernen bij de excentrieke bewoner. Auteur Martens organiseerde op Wijenburg de zogenaamde Kasteel Ontmoetingen voor de VRI en Vastgoed Belang.

- 1483 Zegsman bij de magescheid tussen Jan, heer van Egmond en Baer, Frederik van Egmond, heer van IJsselstein en Buren en Willem van Egmond, heer van Haps en Bozmeer.
- 1485 17 februari. Voor Gysbert van Buren belooft Pelgrom Huygertsoen aan Peter Lottenssoen, schepen te Buren, dat hij Hendrik van Hoenselaer binne 14 dagen zijn schulden zal betalen. Pelgrom zweert, dat, ingeval Hendrik van Hoenselaer of een bode van hem wegens de schulden op het kasteel te Buren zou komen, deze daar kan blijven tot de schuld is betaald. Als borgen voor Pelgrom stellen zich Caels Dirxsoen en Gherit Aertssoen.
Bron Archief Wissen No 1485 pagina 144.
- 1485 Hendrik (Arentzoon of Goossenzoon) van Hoenselaer is borge voor jonkvrouw Catharina van Gelre.
- 1490 Voor de laten van Hendrik van Hoenselaer (Arnetzoon of Goossenzoon) geeft Rutger Kopperts de verklaring af dat hij van zijn rechten op de hof Baerl afstand doet.
- 1491 Hendrik (Arentzoon of Goossenzoon) Honkler kwriteert ridder Willem van Vlodorp, erfvoogd van Roermond, voor 30 rijngulden zijnde een deel van de schadevergoeding die bij akt van 6 jnaurai 1465 door de nu overleden Derick van Oest en Willem Kellener was beloofd ter grootte van 44 rijngulden.
- 14xx H. van Honselers verkoopt aan het gasthuis van Geldern het goed op den Egeray genaamd Ter Schuren in het kerspel Veert groot eenenveertig morgen, dat evenals huis Willik een leen was van het huis Vlasraeth onder Straelen.
- 1506 Hendriks zoon Volmar schenkt zijn zoon Cornelis als huwelijksgift de havesathe Willik.
- 1510 Na het overlijden van zijn kleinzoon Cornelis Volmarzoon van Honselers wordt Hendrik Arentzoon beleent met Willik tot zijn andere kleinzoon Volmar Zegerzoon van Hoenselaer meerderjarig is.

X.2 Goossen van Hoenselaer (1465-xxxx).

Zoon van Hendrik van Hoenselaer (1445) en Nn van der Straten.

Gehuwd met Margriet van Buren, dochter van Gijsbert van Buren en Nn van der Donck.

Bron: vGvH pagina 115.3

Kinderen

1. Goossen van Hoenselaer (1485-xxxx);
2. Johanna van Hoenselaer (1485-xxxx);
3. Loef van Hoenselaer (1490-xxxx).

Tijdsbeeld

1493 Drost van Buren in opvolging van zijn vader Hendrik Arendtszoon van Hoenselaer.
1520 Goossen wordt als zodanig opgevolgd door zijn zoon Loef. Heeft verschil met erfhofmeester.

XI.5 Goossen van Hoenselaer (1485-xxxx)

Zoon van Goossen van Hoenselaer en Margriet van Buren.
Omstreeks 1519-1520 gehuwd met Wilhelma van Heemskerk, dochter van Gerrit van Heemskerk en Johanna van Beesde.
Bron vGvH pagina 131.6.

Kinderen

1. Goossen van Hoenselaer (1510-xxxx);
2. Gerarda van Hoenselaer (1510-1574).

Tijdsbeeld

1509 Magescheidvriend der Cocks van Neerijen.

Zie verder dossier Goossen van Hoenselaer (1485).

XI. Johanna van Hoenselaer (1485-1540).

Dochter van Goossen van Hoenselaer en Margriet van Buren.
Gehuwd met ridder Arnt van der Lawick, heer tot Geldermalsen.
Bron vGvH pagina 142.7.

Kinderen

1. Jan van der Lawick;
2. Albert van der Lawick.

Tijdsbeeld

Arnt wordt vermeld op de 1e riddercedule van de ridderschap van het kwartier Nijmegen.
1492 Arnt verwerft samen met zijn broeder het huis Grunfort ten westen van Arnhem.
1541 Arnt is burgemeester van Buren en drost van Buren in opvolging van zijn zwager Loef van Hoenselaer.

X.1 Loef van Hoenselaer (1490-1541).

Ook geschreven als Van Honseler.
Zoon van Goossen van Hoenselaer en Margriet van Buren.
1^e huwelijk met Nn. Van Merode, dochter van Gerhard van Merode en Catharina van Nijkerken.
2^e huwelijk met Clementia van Zuylen van Nijvelt, dochter van Steven en Helmich Occodr.
Bron vGvH pagina 134.14.

Kinderen

1. Thomas (1515-xxxx), moeder Nn. Van Merode.
2. Wilhelma (1515-xxxx), moeder Clementia van Zuylen van Nijvelt.

Tijdsbeeld

1490 Zoon van Goossen Hendrikszoon en Margriet van Buren.
1520 Drost van Buren in opvolging van zijn vader Goossen van Honselaer.
1528 Loef van Honselaer, drost van Buren, koopt een erfrente van het klooster Mariënweerd.
Spendeert 480 rijnsse gulden.
1529 Loef verzoekt het domkapittel op de eerste misse van zijn zusterzoon Frederick van der Lawick.
1535 Maakt namens Buren een verdrag met Culemborg.
1541 Wordt als drost van Buren opgevolgd door zijn zwager Arnt van der Lawick. Thomas van Honselaer erft van zijn vader Loef de erfrente van het klooster Mariënweerd en verkoopt haar vrijwel direct aan zijn oom Thomas van Nijkerk, deken van St.Jan en korbisschop van Utrecht.

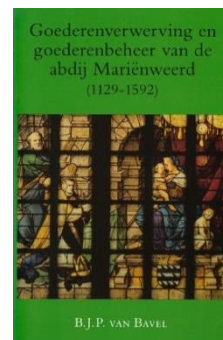
Klooster Marienweerd

De norbertijnerabdij Marienweerd werd door Alvarde, weduwe van Hendrik, graaf van Cuyk, in het begin van de 12e eeuw aan de noordelijke oever van de Linge nabij Beesd gesticht. In een oorkonde uit 1129 maakte de Utrechtse bisschop Andreas bekend dat daartoe de nodige grond beschikbaar was gesteld. In de loop van de jaren kwam de abdij in bezit van veel onroerende goederen. Onder de dichtbij gelegen bezittingen vallen de 45 hoeven in het ontginningsgebied Schonauwen en het patronaatsrecht op de kerk in Beesd te noemen. Aan het patronaatsrecht waren veelal tienderechten verbonden. Tevens speelde zij een rol op religieus-artistiek gebied en was moederabdij voor enkele andere kloosters, onder meer voor Berne in Heeswijk en het Maria Magdalenaklooster in Nijmegen. De abdij is in het verleden geregeld geplunderd en in brand gestoken tijdens conflicten tussen Utrecht, Holland en

Gelre. De goederen werden beheerd door het stichten van uithoven, grote landbouwcomplexen, die onder leiding stonden van één van de kanunniken van het klooster.

Ook de gronden die direct rond de abdij lagen werden geëxploiteerd, maar dan wel door de norbertijnen zelf en niet door pachters. Daarnaast was een deel van de gronden in het Mariënweerdse Veld verpacht. Omdat een voldoende bedijking van de rivieren lange tijd ontbrak, werd het gebied regelmatig overstromd en de boerderijen werden dan ook op opgeworpen verhogingen, vergelijkbaar met de Friese terpen, maar hier woerden genoemd, gebouwd.

Door de ligging van Mariënweerd in een uithoek van Gelre bij de grens met Holland was het rijke klooster meermalen doelwit van plunderingen door strijdende partijen. In 1427 werd het omvangrijke gebouwencomplex door aanhangers van Rudolf van Diepholt, die trachtte de Utrechtse bisschopszetel te veroveren, door brand geheel verwoest. Nadat het was herbouwd werd het in 1493 door een legerbende opnieuw in brand gestoken. Nadat in 1566 en 1567 door Hendrik van Brederode de kostbaarheden uit het klooster waren geroofd en de gebouwen in de as gelegd werd het niet meer herbouwd. Bovendien werd de rijkdom van het klooster aangetast door abten die niet voldoende bekwaam waren voor het beheer ervan.

Na de Reformatie zijn de abdiigoederen aanvankelijk beheerd door Gedeputeerde Staten van het Kwartier van Nijmegen, die echter in het begin van de 18e eeuw tot verkoop besloten. In 1734 kwam Mariënweerd zo in handen van de familie Van Bylandt, waarbij het tevens de status van hoge heerlijkheid kreeg. Nakomelingen van deze familie zijn nog steeds eigenaren van het omvangrijke landgoed. Hoewel er geen archeologisch onderzoek is uitgevoerd, is toch wel iets bekend over de omvang van de gebouwen dankzij de 16e-eeuwse rekeningen van metselaars en andere ambachtslieden. Daarin worden naast de abdiijkerk en de kapittelzaal tal van ruimten genoemd. Opmerkelijk is een groot aantal kelders waarin bier, wijn, zuivel en fruit werd opgeslagen. Daarnaast lagen er buiten de eigenlijke abdij nog vele gebouwen als een washuis aan de Linge, een brouwerij, smidse, schoenmakerij en bouwhuizen waar de producten van landbouw en veehouderij werden verwerkt. Het tegenwoordige huis is in de 18e eeuw gebouwd op gewelven van één de gebouwen van de abdij. In 1134 werd vanuit Mariënweerd de Abdij van Berne gesticht. Deze dochterabdij is tegenwoordig gevestigd in Heeswijk.

XI.1 Zeger van Hoenselaer (1465-xxxx).

Ook geschreven als Honselaer.

Zoon van Hendrik van Hoenselaer (1445) en Nn van der Straten.

Gehuwd met Nn van Eyll.

Bron: vGvH pagina 121.12.

Kinderen

1. Goert van Hoenselaer (1490-xxxx);
2. Ermgard van Hoenselaer (1490-xxxx);
3. Volmar van Hoenselaer (1500-xxxx).

XI.2 Goert van Hoenselaer (1490-xxxx).

Zoon van Zeger van Hoenselaer (1465) & Nn van Eyll.

Bron vGvH pagina 130.5.

Tijdsbeeld

1535 Goert wordt met een goed te Sambek beleend. In 1570 wordt zijn neef Loef Volmarszoon met dit goed beleend.

XI.3 Ermgard van Hoenselaer (1490-1564).

Dochter van Zeger van Hoenselaer (1465) en Nn van Eyll.

Voor 1517 gehuwd met Willem van Erp (xxxx- 7 december 1555), genaamd Warenborg, zoon van Godert tot Vinckendock (ex matre van Goor) en Berta van Bremt.

Bron vGvH pagina 138.4.

Hun beider graf ligt in de Munsterkerk van Roermond met vier kwartieren.

Tijdsbeeld

1517 Willem verwerft de Baumanshof en het Hochfeld, onderdeel van het riddergoed Dierforst, dat Daem van Hoenselaer bezit.

1519 Willem verschreven om de hertog te ontvangen.

Willem neemt dienst in het leger van Willem van Oranje en gaat daardoor financieel ten gronde. Hij verkoopt het goed Warrenberg en zijn bezit op de Ysheuvel in het land van Gennep aan zijn

nicht Elisabeth van Erp, dochter van Jan Vincke van Langeveld, weduwe van Roger van Polland.
In 1732 is een deel van de Ysheuvel nog steeds in het bezit van de familie van Polland.
De Ysheuvel ligt ten noorden van Gennep, Looiseweg 19 Ottersum.

1523 Willem wordt na het sneuvelen van Daem van Hoenselaer beleend met Elswijk.

1546 Willem wordt beleend met de laten van Elmpt.

1555 Willem wordt vermeld op de riddercedule van het Overkwartier in het ambt Geldern onder Wetten.

15xx Ermgard erft een deel de Ysheuvel in het land van Gennep, in 1461 in het bezit van haar grootvader Hendrik van Honselaer.

X.1 Ridder Volmar van Hoenselaer tot Willik (1500-ca.1555).

Zoon van Zeger van Hoenselaer (1465) & Nn van Eyll.

Gehuwd met Nn van Rhay en Otte Spede.

Bron vGvH pagina 136.18.

Kinderen

1. Cornelis van Hoenselaer-Rhay (1525-xxxx);
2. Loef van Hoenselaer-Rhay (1525-xxxx);
3. Johan van Hoenselaer-Spede (1535-xxxx);
4. Otte van Hoenselaer-Spede (1540-xxx).

Tijdsbeeld

1518 Volmar rijdt Elisabeth van Lunenberg tegemoet, de bruid van hertog Karel van Gelre.

1519 Uit Geldern beschreven om de hertogin te ontvangen.

1535 Huwelijksvriend en neef van Willem van Eyl tot Gysteren, zoon van Johan van Eyl en Maria van Domborch. Bij het opstellen van de huwelijksvoorwaarden is Willem van Eyl schout te Wetten. Zijn bruid is Sophia van Boickholt, huis Bocholt bij Kaldenkirchen. Willem brengt in o.a. huis Gesselen bij Wetten en de hof ingen Wepelt bij Wetten.

1539 Op de landdag van het Overkwartier voor Willik in opvolging van zijn grootvader Hendrik Arendtszoon van Honselaer.

1540 Uit de ridderschap aangesteld om geld in dienst van hertog Willem van Gelre en Kleef te ontvangen.

1541 Raad van de hertogin weduwe van Kleef, door haar naar Arnhem gezonden.
Drost van Crackau op de twee eerste riddersedule van het Overkwartier.

1542 Volmar wordt voor het huis Willik onder Veert vermeld op de riddercedule.

1543 Volmar van Honseler tot behoef zijns zoons Johan bij zijn vrouw Otte Spede geboren, mit belin, toestemming syner voorkinderen Cornelius ende Loef, ontfermt dat goet die Steinhorst met laetschap in dem kerspel van S. Anthonisbergen angen Lynde end Schaephuys gelegen tot Gelderschen rechten. In 1465/1483 was dit goed in bezit van Arent van Hoenselaer, overlden c. 1497. Volmar wordt op zijn beurt in 1543 opgevolgd door zijn zoon Johan van Honselaer.

1555 Vermeld op de riddercedule onder de plaatsen Pont en Veert in het ambt Gelder voor de havessathe Willik evenals zijn zoon Cornelius voor de havesathe Moelenbeeck.

1555 Op de riddercedule van 1555 wordt vermeld, dat Volmar van Honselaer, heer van Willik, is overleden. Hij wordt als zodanig opgevolgd door zijn zoon Cornelis.

1575 otto van Honselers-Spede is te Geldern ...

XII.2 Ridder Goossen van Hoenselaer (1510-na 1579).

Zoon van Goossen van Hoenselaer en Wilhelma van Heemskerk.

Gehuwd met Johanna van Asperen en Vuren, dochter van Otto van Asperen en Vuren en Henrica Pijlijzer.

Bron vGvH pagina 148.8.

Kinderen

1. Loeff (1540-xxxx).

Tijdsbeeld

1556 Krijgt uitstel van belening van den Hof te Raye, dei in 1523 in het bezit was gekomen van Willem van Warenborg (+1555) en Ermgard van Hoenselaer. Met Raye wordt echter nog hetzelfde jaar Cornelis van Hoenselaer tot Willik beleend.

- 1564 Goossen is met Johan Cock van Delwijnen namens hunne vrouwen erfgenamen van Otto van Vuren.
- 1565 Goossen en Johanna renunciëren (= afstand doen van rechten) aan het gerede van Otto van Asperen ten behoeve van zijn weduwe Hendrica Pijlijzer.
- 1565/1579 Goossen wordt vermeld op de ridderceduele van het Overkwartier.

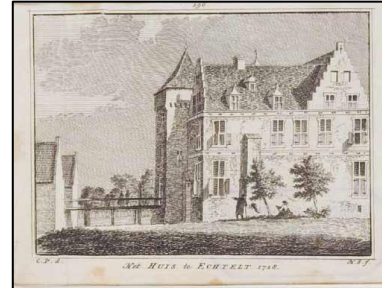
XII.1 Gerarda van Hoenselaer (1510-1574)

Ook geschreven als Gerritge van Honselar.
 Dochter van Goossen van Hoenselaer en Wilhelmina van Heemskerk.
 Gehuwd met Walraven 9^e heer van Haeften en Herwijnen, geboren 1485 te Herwijnen, gestorven 17 februari 1541. Gerarda is zijn 2^e vrouw.
 Bron vGvH pagina 156.4.

Walraven is zoon van Johan (Jan) 8^e heer van Haeften, gehuwd in 1478 te Herwijnen met Diederica Theodora van Immerseel van Lyre.

Kinderen uit zijn 1^e huwelijk.

1. Johan van Haeften.
1519 geboren te Meern op kasteel Nijevelt.
2. Johanna van Haeften, non.
3. Dirk (Dieger) van Haeften, gestorven in 1586.
4. Walraven van Haeften.
Gehuwd met Jasper van Wijhe.
Geboren in 1514 te Dreumel, gestorven augustus 1568. Eigenaar/bewoner van Kasteel Wijenburg te Echteld.

Kinderen met Gerarda.

5. Wilhelmina van Haeften (1533-1607).
Geboren kasteel Nijevelt te Meern op 2 juli 1533 en is gestorven in 1607. Gehuwd met Walraven van Brederode.
6. Maria van Haeften (1534-1608).
Geboren in 1534, gestorven 12 juli 1608.
7. Theodora van Haeften (1535-1586).
Geboren 1535, gestorven 22 oktober 1586.
8. Margaretha van Haeften (1537-1592).
Non, geboren 1537, gestorven 3 juli 1592.

Kasteel Nijevelt.

Geschiedenis Nijevelt

In ieder geval stond het kasteel er al in 1288.

Nadat het kasteel in 1356 verwoest was, is het helemaal niet zeker of het kasteel wel herbouwd werd. In 1536 wordt het wel erkend als ridderhofstad, maar waarschijnlijk werd er pas weer na 1579 een kasteel gebouwd door Wilhelmina van Haeften, die in 1579 eigenaar werd. Zij trouwde met Walraven van Brederode, waarmee het kasteel in deze familie kwam. Pas in 1591 is met zekerheid te zeggen dat er weer een kasteel stond.

Op een tekening van Jan de Beyer uit 1745 zien we het kasteel afgebeeld als een ruïne; aan de hand daarvan weten we dat het daarvoor verwoest moet zijn. Mogelijk is het in verval geraakt door verschillende aanvallen van de Fransen in 1672 of 1673.

Sinds 1849 is het kasteelterrein in eigendom van de familie Van Lawick van Pabst.

Bewoners

*1579 Wilhelmina van Haeften, getrouwd met Walraven van Brederode
 familie Zuylen van Nyevelt*

1849 familie Van Lawick van Pabst

Tijdsbeeld Gerarda

1541 Zijn zoon is dan nog onmondig

1544 Wordt getuchtigd door haar zoon Hellu van Haeften met huys en hofstad, erve zijn vaders.

1544 Gerritge van Honselar, weduwe van Johan van Haeften, moeder van Walraven, bezit land onder Herwijnen.

1558 Gerarda is als weduwe nagescheidsvriendin der Cocks van Neerijnen.

XIII.x Loef van Hoenselaer (1540-ca. 1587).

Ook geschreven als van Honseler.

Zoon van Goossen van Hoenselaer en Johanna van Asperen en Vuren.

Bron vGvH pagina 162.8.

Van Asperen van Vuren in de periode 1320-1510 onderdeel van het Hertogdom Gelre, te weten het westelijk deel met Asperen, Vuren, Dalem en Beesd.

Tijdsbeeld

1576 Erve zijn moeder Johanna van Asperen ende Vuren van tienden in het kerspel Enspijk in de Tielerwaard en Beesd. Gegoed onder Enspijk.

Voor 1587 Cornelia van Asperen ende Vuren erft van Loeff.

Familie van Haeften

Van Haeften is de naam van een adellijk geslacht, dat zijn naam ontleent aan het Gelders plaatsje Haafden. De familie Van Haeften behoort tot de groep van families in de Betuwe die sinds de Middeleeuwen een variatie van het wapen van het Franse geslacht Châtillon voert. Afstamming van dit adellijke geslacht is echter niet bewezen. Alhoewel er oudere vermeldingen zijn, begint de bewijsbare stamreeks met ridder Otto van Haefden die in de eerste helft van de 15 eeuw leefde. Sinds de 17e eeuw bestaat er ook een belangrijke Duitse tak.

De familie werd in 1822 opgenomen in de Nederlandse adel met de titel baron(es) met overgang op allen. In 1881 stierf deze adellijke familie uit.

Stamvader van de familie was Rudolf de Cock, die in 1265 zijn bezittingen bij het Gelderse Rhenoy ruilde met graaf Otto van Gelre voor goederen rond Waardenburg. Die ruil was van historisch belang, omdat het bepalend was voor de uiteindelijke vorm van Gelderland.

De achterkleinzoon van Rudolf trouwde rond 1330 met Geertruid van Haefden van Arkel en de Kijfhoek. Vanaf dat moment voerden alle nakomelingen de achternaam Van Haeften.

In de late middeleeuwen behoorde de familie tot de machtigste in de Tielerwaard en wijde omgeving; velen hadden belangrijke functies in het bestuur van de streek en de polders van de Betuwe.

De Duitse tak

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog trad er een tweedeling op in de familie. Sommigen kozen de zijde van prins Willem van Oranje, anderen van de Spanjaarden. Gerard van Haeften, die als officier van de Prins van Oranje zich in het begin van de 17e eeuw in Krefeld vestigde, werd de stamvader van de Duitse tak van de familie. Uit die tak kwam eeuwen later Werner van Haeften voort, die in 1944 als adjudant van graaf Von Stauffenberg betrokken was bij een aanslag op Hitler. Werners broer Hans-Bernd werd voor zijn aandeel in die aanslag opgehangen.

Daarnaast ontstond een Utrechtse tak die een groot deel van het familievermogen verdiende in Nederlands-Indië. Deze tak was niet meer van adel, omdat ze niet in een rechte lijn van de ridders uit de Betuwe stamde. Vanwege hun verdiensten voor het land mochten de Utrechtse nazaten zich later toch nog jonkheer noemen.

De Utrechtse tak

De familie Van Haeften was een uit de Tielerwaard afkomstige familie, die in de 17e eeuw naar de stad Utrecht verhuisde en daar al snel ging behoren tot de regentenstand. In de 16e eeuw vervulden al verschillende leden van deze familie het schepenamtb in de Tielerwaard, voornamelijk in Deil. Rond 1580 begint de opbouw van hun goederencomplex in de Tielerwaard, door Jan Jacobsz, ook wel Jan Jacobsz de Craen genoemd. Zijn zoon Johan vertrok kort na de eeuwwisseling naar Utrecht en heette sindsdien Johan van Haeften of Johan de Craen van Haeften. Zijn kleinzoon Nicolaes van Haeften liet het 'de Craen' weer vallen, waarna de familie definitief als Van Haeften door het leven ging. De familie bestaat nog steeds, en een tak draagt sinds een K.B. uit 1916 weer de naam De Craen van Haeften. Deze familie Van Haeften is overigens niet aantoonbaar verwant aan de adellijke familie Van Haeften die ook in de Tielerwaard voorkwam. Een lid van deze familie is de Johan van Haeften, heer tot Ophemert.

Via Adriana Wilhelmina Clara Fabricius, vrouw van Pieter Witsen Elias en dochter van Laurentia Clara Elisabeth van Haeften kwamen er een groot aantal stukken betreffende deze familie in het archief Witsen Elias. Het grootste gedeelte hiervan bestaat uit afschriften van transportacten van onroerend

goed in de Tielerwaard met bijbehorende retroacten. Het is zeer onwaarschijnlijk dat deze stukken na het overlijden van een Van Haeften in het archief gekomen zijn, dan zouden er immers originelen zijn in plaats van afschriften. Bovendien dateren de afschriften van 1794 of kort daarna en leefde de meest plausibele eigenaar, *Laurentia Clara Elisabeth van Haeften*, tot 1819. Veel waarschijnlijker is dat *Adriana Wilhelmina Clara Fabricius* uit genealogische interesse 'zij liet ook in deze periode afschriften maken van de doop-, trouw- en begraafinschrijvingen van de voorouders van haar man- afschriften liet maken van de verzameling charters van haar moeder of van haar omen. Mogelijk is ook dat de charters of een deel ervan toebehoorden aan haar neef *Johan van Haeften Nicolaesz*, gezien de vermelding op een afschrift dat het origineel op hem berustte.

De andere stukken, betreffende *Laurentia Clara Elisabeth van Haeften* zullen pas in 1819 in het archief terechtgekomen zijn.

Kasteel Ophemert

De geschiedenis van Ophemert is nauw verweven met de geschiedenis van het kasteel en zijn bewoners. Het kasteel, dat nog in volle glorie bestaat, is nog steeds in het bezit van de familie Mackay.

Helemaal duidelijk is het niet, maar sommigen menen dat Rudolf de Cock, die we al tegenkwamen in Waardenburg en Opijnen, ook Ophemert in 1265 door ruiling ontving. Lange tijd bleef het gebied in het bezit van de familie De Cock van Weerdenburg, totdat het omstreeks 1550 in bezit kwam van de familie Van Haeften. Meer dan twee eeuwen zou de heerlijkheid in dit geslacht blijven om daarna in dat der Mackay's over te gaan. In het midden van de vorige eeuw was Mr. Aeneas baron van Mackay, ambachtsheer van Ophemert. Jarenlang was hij lid van de Tweede Kamer en in 1862 werd hij vice-president van de Raad van State.

Ook aan het Koninklijk Hof heeft hij een plaats bekleed en meer dan eens werd hij benoemd tot executeur-testamentair van Koninklijke nalatenschappen. Veel deed hij in het belang van de maatschappij van weldadigheid. Kortom: hij was een veelzijdig figuur met een universeel gerichte belangstelling. In verband met zijn werk woonde hij een groot deel van de week in Den Haag. Maar in het weekeinde zag men hem in Ophemert en dan voelde hij zich niet te hoog om op de zondagschool als onderwijzer van de dorpsjeugd te fungeren.

Kasteel Goudenstein

Goudenstein werd gebouwd en bewoond door leden van het geslacht Van Haeften, die sedert het eind van de 13de eeuw worden genoemd. Na drie eeuwen vererfde Goudenstein in 1609 op de familie Van Brederode.

Het kasteel was Gelders leen sinds 1647.

In het rampjaar 1672 werd Goudenstein door Franse troepen verwoest. Na 1679 volgde enkele malen een verkoop totdat de ruïne van Goudenstein in 1712 in handen kwam van de familie Dutry van Haeften, die tot 1975 het eigendom

behiel.

De toren van Goudenstein te Haaften behoort tot een groep van vijf kleine bezittingen van de Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen die alle in het riviereengebied zijn gelegen. Het betreft de enig overgebleven hoektoren van kasteel Goudenstein, dat in 1672 door Franse troepen werd verwoest. Goudenstein werd gebouwd en bewoond door leden van het geslacht Van Haeften, die sedert het eind van de dertiende eeuw worden genoemd. Na drie eeuwen vererfde Goudenstein in 1609 op de familie Van Brederode. Na 1679 volgde enkele malen een verkoop totdat de ruïne van Goudenstein in 1712 in handen kwam van de familie Dutry van Haeften, die tot 1975 het eigendom behield.

Voor de verwoesting van 1672 bestond Goudenstein uit een vierkant omgracht huis met kleine torens op de vier hoeken. De bewaard gebleven toren met een hoogte van 19 m. en een doorsnede van 3,5 m. is in twee perioden ontstaan. Op halve hoogte zijn sporen van kantelen in het muurwerk zichtbaar. Deze wijzen op een vroegere weergang op die hoogte. Dit onderste deel van de toren met een muurdikte van 1.10 m. dateert mogelijk nog uit de veertiende eeuw. De verhoging van de toren, met een muurdikte van slechts 25 cm., vond in de vijftiende eeuw of het begin van de zestiende eeuw

plaats.

Aan de toren sluiten fragmenten van de muren van het verdwenen hoofdgebouw aan, dat moet hebben bestaan uit een overwelfde kelder, drie verdiepingen en een zolder, overkapt door een zadeldak. De torens waren te klein om trappen te herbergen. De torenvertrekken waren slechts per verdiepinghoogte via het hoofdgebouw toegankelijk.

Mr. G. Dutry van Haeften liet de toren in 1969 restaureren waarbij een leien gedekte spits op de toren werd geplaatst. Hij besloot in 1975 de toren aan de Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen over te dragen waarna opnieuw herstelwerk aan de muren noodzakelijk was.

X.3 Volmar van Hoenselaer tot Willik en Meulenbeck (1465-voor 1510).

Zoon van Hendrik van Hoenselaer en Nn. van der Straten.

Bron vGvH 120.10.

Kinderen

1. Cornelis van Hoenselaer (1485-xxxx).

Tijdsbeeld

1506 Volmar schenkt zijn zoon Cornelis als huwelijksgift de havesathe Alde Willik.

XI.4 Cornelis van Hoenselaer tot Willik (1485-ca. 1510).

Ook geschreven als Honseler.

Zoon van Volmar van Hoenselaer (1465).

In 1506 gehuwd met Aleid van Büderich (xxx-1568), dochter van Hendrik van Büderich tot Gripswald en Arnolda ingen Schied.

Aleid huwt-2 met Adolf van der Kollenburg, kleinzoon van Johan Kollenburg en Eva van Hoenselaer

Bron vGvH pagina 129.2.

Tijdsbeeld

1506 Cornelis krijgt van zijn vader Volmar als huwelijksgift de havesathe Alde Willik.

1507 Cornelis is een dergenen die aanspraak maken op de erfenis van Willem Hendrichszoon van Büderich en zijn vrouw Maria.

1510 Wordt als heer van Willik opgevolgd en beleend door zijn grootvader Hendrik van Hoenselaer. Een deel van Gripswald (uit de nalatenschap van zijn moeder) in 1571 wordt verkocht door Cornelis aan de zoon van zijn neef Volmar Zegezoon van Honseler.